

Datum: 5.07. 2024.

Broj: 02-06-1083

PREDNACRT NOVOG ZAKONA O VSTV VIŠESTRUKO MANJKAV, PROCES IZRADE NETRSPARENTAN

Banja Luka, 5. jul 2024. godine – Ministarstvo pravde BiH sačinilo je prednacrt novog Zakona o visokom sudskom tužilačkom vijeću (VSTV), u čiji sadržaj je javnost imala uvid tek kroz [mišljenje Venecijanske komisije](#) koje je nedavno objavljeno. Transparency International u BiH (TI BiH) upozorava da osim **netransparentnog procesa** same izrade, za koji je bila odgovorna radna grupa sa dominantnim učešćem izvršne vlasti i nedovoljnom uključenosti samog pravosuđa, ni sadržaj **ne ispunjava** relevantne preporuke u pogledu jačanja nezavisnosti i integriteta nosilaca pravosudnih funkcija.

Uočene manjkavosti, a koje je **potvrdilo i mišljenje Venecijanske komisije**, prije svega se odnose na nedefinisanu disciplinsku odgovornost članova Vijeća, nedovoljno precizne odredbe o sprečavanju sukoba interesa, zatim prijavu imovine, sastav Vijeća i nadležnosti pomoćnih tijela, ali i nedovoljnu transparentnost i isključivanje javnosti iz samog procesa izrade zakona.

Komentarišući prednacrt novog Zakona o VSTV-u, Venecijanska komisija je **ponovila mnoge komentare** koje je TI BiH upućivao na ranije izmjene ovog ključnog reformskog zakona, uz upozorenja da se reforma pravosuđa sprovodi na neadekvatan, parcijalan način, koji ne vodi ispunjavanju ključnih kriterijuma koji su stavljeni pred BiH na putu ka članstvu u EU.

Venecijanska komisija je u svom Mišljenju iznijela stav da se pri izboru nosilaca pravosudnih funkcija prednost treba dati **kompetentnosti** u odnosu na etničku pripadnost kandidata, te da se prilikom izbora na ključne pravosudne funkcije prvenstveno treba oslanjati na objektivne kriterije zasnovane na mjerljivim kompetencijama.

Dodatno je naglašena potreba jasnih odredbi koje regulišu **nezavisnost VSTV od izvršne vlasti**, kako kroz Ustavom definisanu ulogu, tako i kroz jasno izuzimanje VSTV iz primjene Zakona o upravi i Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, što je bez obrazloženja uklonjeno iz predloženog teksta.

Osim toga, TI BiH naglašava da prednacrt Zakona o VSTV-u ne definiše način imenovanja članova komisija koje obavljaju razgovore, boduju i vrše testiranje kandidata za pravosudne funkcije, niti definiše mehanizme provođenja kvalifikacionog i pismenog testiranja. Ovo povećava **rizik od neprimjerenih uticaja** i nepravilnosti, ostavljajući prostor manipulacije procesom kroz uticaj na sastav komisija, koje imaju ključnu ulogu u izboru sudija i tužilaca, posebno kada se uzme u obzir veliki udio subjektivnog ocjenjivanja.

Prednacrt zanemaruje i određene mehanizme koji su uvedeni posljednjim izmjenama važećeg Zakona o VSTV, a koji se odnose na **disciplinsku odgovornost** članova VSTV, dok odredbe o sukobu interesa nisu unaprijeđene. Upravo su odredbe o sukobu interesa u Mišljenju VK istaknute kao problematične, budući da definicija nije jasno precizirana, na šta je TI BiH upozoravao prilikom posljednjih izmjena i dopuna Zakona. Pored toga, TI BiH i dalje ostaje pri ranijim preporukama da je prilikom podnošenja izvještaja o imovini i interesima sudija, tužilaca i članova Vijeća neophodno obuhvatiti sve **bliske srodnike**, uključujući i one koji ne žive u istom domaćinstvu, kako bi se smanjila mogućnost izbjegavanja prijavljivanja imovine na ovaj način, što ni prednacrtom nije predviđeno.

Kada je riječ o provjeri imovine, u dostavljenom tekstu i dalje nisu jasno regulisane obaveze svih institucija u postupku dostavljanja podataka i provjere, na šta je TI BiH ukazivao i tokom posljednjih izmjena, kao potencijalni mehanizam za **blokadu provjera imovinskih kartona**.

Nadalje, u skladu sa komentarima TI BiH, i Venecijanska komisija poručuje da VSTV treba imati neparan broj članova u cilju lakšeg donošenja odluka, uz preporuke da se u sastav Vijeća uključi više **nezavisnih članova** koji nisu nosioci pravosudnih funkcija. U mišljenju su ponovljeni prijedlozi TI BiH za jasnije definisanje disciplinske odgovornosti kako bi se napravila razlika između težih i lakših prekršaja, pa samim tim i sankcija.

U konačnici, ukazujući da predstavnici civilnog društva i drugi zainteresovani akteri nisu bili upoznati sa sadržajem prednacrt, niti uključeni u proces izrade ovog [niti ostalih reformskih zakona iz oblasti pravosuđa](#), Venecijanska komisija napominje da su **transparentnost** i otvoren proces donošenja zakona neophodni i nužni preduslovi za kvalitetan završetak procesa.

TI BiH podsjeća da je ovo jedan od najvažnijih zakona za BiH, koji će usmjeriti pravac djelovanja kompletnog pravosudnog sistema, te da se mora iskoristiti prilika da ponuđeni zakon osigura osnovne temelje **nezavisnosti i odgovornosti**. TI BiH stoga apeluje na Vijeće ministara i Ministarstvo pravde BiH kao predlagača da osiguraju široke konsultacije o ovom važnom zakonu, uključujući **mišljenja svih relevantnih aktera**, a posebno pravosudne zajednice i stručne javnosti koja je nedovoljno zastupljena u procesu kreiranja zakona.